

Bản tin

Khoa học Công nghệ phục vụ Nông nghiệp, Nông thôn

THÔNG TIN - PHỔ BIẾN KIẾN THỨC

Số 9/2014

Quy hoạch phát triển cây lúa trên địa bàn tỉnh đến năm 2020

UBND tỉnh Lâm Đồng vừa phê duyệt quy hoạch diện tích trồng lúa ổn định đến năm 2020 trên địa bàn tỉnh là

Triển vọng từ cây Mắc-ca

Hiện nay, toàn tỉnh Lâm Đồng có khoảng 500 ha Mắc-ca trồng chủ yếu tại các huyện Đơn Dương, Lâm Hà, Di Linh, Đam Rông, Bảo Lâm và thành phố Bảo Lộc. Từ đầu năm 2014 đến nay, cùng với các dự án đầu tư của nhà nước, diện tích cây Mắc-ca được nông dân trồng tự phát đã lên tới trên 100 ha.

Theo kết quả thử nghiệm của Viện Khoa học kỹ thuật Nông lâm nghiệp Tây Nguyên, cây Mắc-ca có thể sinh trưởng và phát triển được ở một số vùng sinh thái của khu vực Tây Nguyên, đặc biệt là những vùng có khí hậu lạnh. Cây Mắc-ca ghép sau khi trồng 5-6 năm bắt đầu cho thu hoạch đáng kể. Theo đó, 1 ha Mắc-ca trồng thuần với mật độ 286 cây/ha (khoảng cách 5x7 m) đến 330 cây/ha (5x6 m), vào thời điểm thu hoạch chính từ năm thứ 8 trở đi có thể cho năng suất khoảng 3-5 tấn hạt/năm. Với giá hạt tươi khoảng 60 ngàn đồng/kg sẽ mang lại thu nhập từ 180-300 triệu đồng/ha/năm, lợi nhuận ước tính khoảng 150-250 triệu đồng/ha/năm sau khi trừ chi phí đầu tư. Nếu trồng xen trong vườn cà phê với mật độ từ 100-120 cây/ha, năng suất Mắc-ca thu được vào thời kỳ kinh doanh khoảng từ 1,2-1,5 tấn hạt/ha, mang lại giá trị tăng thêm từ 60-80 triệu đồng.

Mắc-ca là cây trồng có triển vọng phát triển trên địa bàn Tây Nguyên nói chung và Lâm Đồng nói riêng. Tuy nhiên, đây là loài cây mới nên cần phải được đánh giá kỹ trước khi phổ biến rộng rãi ra sản xuất, đặc biệt là công tác chọn giống và quy hoạch vùng trồng.

Theo Chi cục Bảo vệ thực vật Lâm Đồng

Động vật chân đốt gây hại cây trồng và biện pháp phòng trừ

Trong những năm gần đây, tại Đà Lạt đã xuất hiện động vật chân đốt (được nông dân gọi là "siêu nhân") gây hại mới trên một số loại rau phổ biến như bó xôi, cải bông xanh, khoai tây, hành, đậu đỗ. Để phòng trừ, giảm thiệt hại cho cây trồng, Chi cục Bảo vệ thực vật Lâm Đồng giới thiệu một số đặc điểm về đối tượng gây hại mới này.

Đặc điểm hình thái

- Động vật chân đốt có tên tiếng Anh là *Symphylans*, thuộc lớp *Symphyla*. Cơ thể nhỏ, mảnh khảnh, rất dễ gãy thành các mảnh, có 6-12 đôi chân tùy thuộc vào các giai đoạn tuổi, râu tua đuôi nhạy cảm, mập mạp.
- Trưởng thành dài khoảng 0,5-2 cm; sống toàn bộ cuộc đời trong đất; thường chui vào các kẽ hở trên đất và biến mất rất nhanh.
- Cơ thể chia làm 2 phần: phần đầu và phần thân. Phần đầu rất dễ phân biệt, có râu đầu; không có mắt. Màu sắc cơ thể tùy thuộc vào thức ăn, nhìn chung thường có màu trắng.
- đẻ trứng quanh năm, số lượng trứng nhiều nhất vào mùa xuân và mùa thu. Trứng màu trắng, hình cầu, có lần gợn hình lục giác. Trứng nở trong 25-40 ngày khi nhiệt độ dao động từ 10-21°C; ở 25°C, trứng nở trong 12 ngày.

- Con non vừa nở (tuổi 1) có 6 cặp chân, cơ thể có lông tơ trùm, di chuyển chậm, đốt mông to khiến bề ngoài giống bộ đuôi nhày hơn là "siêu nhân" trưởng thành. Tuy nhiên, "siêu nhân" tuổi 1 hiếm khi được tìm thấy ở vùng rẫy; chỉ khi lột xác, bước qua tuổi 2, ấu trùng "siêu nhân" mới bắt đầu có hình dạng giống thành trùng. Sau mỗi lần lột xác, ấu trùng "siêu nhân" sẽ có thêm 1 cặp chân và một số lượng không cố định mảnh thân và mảnh râu.

- "Siêu nhân" phát triển thành thực trong khoảng 5 tháng ở 10°C, khoảng 3 tháng ở 21°C và dưới 2 tháng ở 25°C. Thành trùng siêu nhân có thể lột xác hơn 40 lần trong đời.

Phân bố:

- Phân bố rộng rãi khắp thế giới, có mật độ cao ở các vùng đất nặng; thích sống dưới tầng đá, gỗ thối mục, nơi ẩm ướt.
- Đất giàu hữu cơ, kết cấu đất tốt, đất được lên luống, đất tơi xốp, nhiều mùn là điều kiện lý tưởng cho "siêu nhân" phát triển. "Siêu nhân" di chuyển trong đất qua các khe hở, lỗ hổng.

Ký chủ: "Siêu nhân" gây hại trên nhiều loại cây như bắp, đậu đỗ, măng tây, khoai tây, xà lách, dâu tây, bó xôi, cà rốt, hành, cải bắp, cải thảo,...

Triệu chứng:

- Triệu chứng gây hại của "siêu nhân" thường khó xác định, điển hình là cây còi cọc, sinh trưởng kém, năng suất thấp.
- "Siêu nhân" tấn công bộ rễ, nhai phần chóp rễ làm cây sinh trưởng chậm, giảm khả năng hút nước và dinh dưỡng ảnh hưởng đến năng suất.

Biện pháp phòng trừ:

- Hiện nay, các biện pháp phòng trừ ít hiệu quả, có thể rải vôi để hạn chế mật số "siêu nhân".
- Luân canh với những cây trồng ít mẫn cảm hơn với sự gây hại của "siêu nhân" như khoai tây, ngô,...
- Có thể xông hơi, khử trùng đất; chú ý các biện pháp canh tác đất, cải tạo cấu trúc đất.
- Dùng bẫy khoai tây làm mồi như vài tuần trước khi trồng.

- Trong danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng hiện hành, chưa có sản phẩm đăng ký phòng trừ đối tượng gây hại này. Có thể tham khảo sử dụng chế phẩm sinh học chứa nấm xanh *Metarhizium anisopliae* để phòng trừ.

Theo Chi cục Bảo vệ thực vật Lâm Đồng

MỘT SỐ SÂU, BỆNH HẠI KHOAI TÂY VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỪ TẠI LÂM ĐỒNG

A. SÂU HẠI

I. Bọ phấn (*Bemisia tabaci*)

1. Đặc điểm hình thái

- Bọ trưởng thành có kích thước nhỏ, dài 0,8-1,5 mm; 2 đôi cánh trước và sau dài gần bằng nhau, sải cánh 1,1-2 mm; cơ thể phủ lớp sáp màu trắng, chân dài và mảnh.

- Trứng nhỏ hình bầu dục, có cuống, màu trắng trong, sau chuyển dần từ màu nâu nhạt sang nâu xám.

- Sâu non màu vàng nhạt, hình ô van, đẩy sức dài 0,7-0,9 mm. Nhộng giả hình bầu dục, màu sáng, có lông thưa 2 bên sườn.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Bọ trưởng thành hoạt động vào sáng sớm và chiều mát.

- Sâu non bò chậm chạp trên lá, lột xác vào cuối tuổi 1 và sống cố định ở mặt dưới lá đến khi hóa trưởng thành.

- Bọ phấn hút nhựa làm cây héo, ngả vàng và chết; tiết dịch ngọt là môi trường cho nấm muội đen phát triển; truyền bệnh virus gây bệnh cho cây.

3. Biện pháp phòng trừ

+ Biện pháp canh tác: thu gom, tiêu hủy triệt để tàn dư cây trồng nhiễm bọ phấn; luân canh với các loại cây ít mẫn cảm với bọ phấn.

+ Biện pháp hóa học: Danh mục thuốc bảo vệ thực vật được phép sử dụng tại Việt Nam hiện hành chưa có thuốc đăng ký phòng trừ bọ phấn trên cây khoai tây. Có thể tham khảo một số hoạt chất phòng trừ bọ phấn hại cà chua như Dinotefuran, Thiamethoxam.

II. Ruồi hại lá (*Liriomyza sp.*)

1. Đặc điểm hình thái

- Trưởng thành là loài ruồi nhỏ, dài 2-3 mm, màu đen.

- Trứng hình ô van dài, rất nhỏ, màu trắng trong, sau chuyển dần sang màu vàng nhạt.

- Sâu non dạng dòi, không chân, màu trắng trong, phần trước hơi vàng, có thể nhìn thấy ruột đen bên trong.

- Nhộng màu nâu vàng, dính trên lá ở vị trí cuối đường đực hoặc rơi xuống đất.

- Vòng đời trung bình 25-30 ngày.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Tại Lâm Đồng, ruồi hại lá thường phát sinh và gây hại nặng trong mùa khô.

- Con cái dùng gai để trứng dưới biểu bì lá, chích hút nhựa cây tạo thành những vết sần sùi trên lá.

- Sâu non tạo những đường đực ngoằn ngoèo màu trắng trên lá.

- Khi cây bị hại nặng, khả năng quang hợp giảm, ảnh hưởng đến năng suất và tạo điều kiện cho một số loại nấm bệnh xâm nhập.

3. Biện pháp phòng trừ

+ Biện pháp canh tác: chỉ sử dụng phân hữu cơ đã ủ hoai, tuyệt đối không bón phân tươi; dùng bẫy dính màu vàng dẫn dụ và tiêu diệt ruồi trưởng thành; cắt tia và tiêu hủy lá bị hại nặng.

+ Biện pháp hóa học: có thể sử dụng thuốc Cyromazine (Trigard 100 SL).

III. Rệp đào hại khoai tây (*Myzys persicae*)

1. Đặc điểm hình thái

Rệp đào thường gây hại trên nhiều đối tượng cây trồng, đặc biệt vào mùa xuân khi cây ra lộc non.

- Rệp đào phát triển theo 2 giai đoạn: rệp non và rệp trưởng thành (có cánh và không có cánh). Rệp trưởng thành sinh sản bằng hình thức đẻ con, có thể đẻ 2-6 rệp non/ngày/con.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Rệp đào chích hút dịch ở các bộ phận non của cây, làm lộc non cong và rụng sớm, cành và lá non không sinh trưởng được. Rệp đào còn là môi giới truyền bệnh virus gây khảm nhàu lá khoai tây và nhiều loại cây trồng khác.

- Ngoài tiết chất dịch là môi trường cho nấm muội đen phát triển, rệp đào còn bao bọc mặt lá gây cản trở khả năng quang hợp.

3. Biện pháp phòng trừ

- Theo dõi vườn ngay từ đầu vụ để phát hiện và kịp thời thu gom tiêu hủy các ổ rệp xuất hiện.

- Biện pháp hóa học: sử dụng dầu hạt bông 40% + dầu đinh hương 20% + dầu tỏi 10% (GC-Mite 70 SL) phòng trừ theo nồng độ và liều lượng khuyến cáo.

IV. Sâu khoang (*Spodoptera litura*)

1. Đặc điểm hình thái

- Trưởng thành màu nâu vàng, cánh trước có nhiều đường vân màu sẫm, xung quanh viền vàng. Mép ngoài cánh có hàng chấm màu nâu đen. Cánh sau màu trắng xám, có ánh phản quang màu tím.

- Trứng hình bán cầu, có nhiều đường khía ngang dọc. Trứng được đẻ thành ổ lớn, bên ngoài phủ lớp lông màu nâu vàng.

- Sâu non màu xám tro hoặc nâu đen, vạch lưng màu vàng, ở đốt bụng thứ nhất có 1 khoang đen lớn rất rõ.

- Nhộng màu nâu đỏ, cuối bụng có 1 đôi gai ngắn.

- Vòng đời trung bình 35-40 ngày.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Bướm hoạt động vào ban đêm, thích các chất có mùi chua ngọt, đẻ trứng thành ổ bám mặt dưới lá. Một bướm cái có thể đẻ hàng ngàn trứng.

- Sâu non sau khi nở sống tập trung quanh ổ trứng, gặm lấm tẩm chất xanh của lá, phá hại mạnh vào ban đêm. Sâu tuổi lớn sống phân tán. Hóa nhộng trong đất.

- Sâu khoang là loài đa thực, ăn khuyết lá, làm cây sinh trưởng kém.

3. Biện pháp phòng trừ

- Biện pháp canh tác: vệ sinh đồng ruộng, làm đất kỹ trước khi trồng; dùng bả chua ngọt để bắt bướm; ngắt bỏ ổ trứng, diệt sâu non mới nở.

- Biện pháp hóa học: sử dụng một số loại thuốc có hoạt chất như Beta - Cyfluthrin + Chlorpyrifos Ethyl (Bull Star 262,5 EC); Cypermethrin (Cypersect 5 EC) để phòng trừ.

V. Sâu xám (*Agrotis ypsilon*)

1. Đặc điểm hình thái

- Trưởng thành là loài bướm có thân dài 20-25 mm. Cánh trước màu xám đen, gần phía góc mép ngoài có 3 vệt đen nhỏ hình tam giác. Cánh sau màu trắng, mép ngoài màu nâu xám nhạt. Cơ thể có nhiều lông màu xám.

- Trứng hình cầu hơi dẹt, có sọc nổi, đường kính khoảng 0,5 mm; ban đầu có màu nhạt, sau chuyển sang màu đen đến nâu.

- Sâu non màu đen nâu, có đường xẻ màu nâu nhạt ở giữa và sọc 2 bên. Đầu rất đen, có 2 điểm trắng.

- Nhộng màu nâu cánh gián, cuối bụng có 1 đôi gai ngắn.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Bướm thích mùi chua ngọt, hoạt động giao phối và đẻ trứng rời rạc thành từng quả trên mặt đất vào ban đêm; một bướm cái có thể đẻ khoảng 800-1.000 trứng.

- Sâu non mới nở gặm lấm tẩm biểu bì lá; sâu tuổi lớn sống dưới đất, ban đêm bò lên cắn đứt gốc cây. Sâu đẩy sức hóa nhộng trong đất.

- Sâu xám phát sinh trong điều kiện thời tiết lạnh, ẩm độ cao, chủ yếu phá hại khi cây còn nhỏ, cắn đứt gốc làm cây đổ rạp.

- Vòng đời trung bình 50-60 ngày, trong đó giai đoạn sâu non từ 30-35 ngày.

3. Biện pháp phòng trừ

- Vệ sinh đồng ruộng, dọn sạch cỏ dại trên ruộng và xung quanh bờ.

- Dùng thuốc hóa học như Chlorantraniliprole + Thiamethoxam (Virtako 300 SC).

VI. Rệp sáp hại khoai tây (*Pseudococcus citri* Russo)

1. Đặc điểm hình thái:

Cơ thể có hình bầu dục, thuôn dài. Rệp non có màu hồng, rệp trưởng thành phủ lớp sáp trắng quanh mình. Rệp cái không có cánh, rệp đực có cánh, trứng cũng có lớp sáp phủ kín.

2. Tập quán sinh sống và gây hại

- Rệp sáp gây hại chủ yếu trên củ khoai tây giống trong thời gian bảo quản.

- Ngoài ra, rệp sáp thường xuất hiện vào thời kỳ cây sinh trưởng mạnh, tập trung ở phần ngọn, nách và mặt dưới lá. Khi gần thu hoạch, rệp sống chủ yếu ở gốc cây, bám vào mắt củ và gây hại trong thời kỳ bảo quản. Rệp thường sống ở mắt củ, mầm, chích hút nhựa làm mầm teo khô, củ giống khô cứng lại, khi trồng không mọc được.

3. Biện pháp phòng trừ

- Bảo quản khoai tây giống nơi khô ráo, thoáng gió, xếp lên giàn với mật độ không quá dày.

- Khử trùng kho chứa và giàn trước khi dùng lưu trữ củ khoai tây.

